

Minna Kosonen

3.12.2024

Rikosasioiden sovittelun neuvottelukunnan kokous

Aika: ti 3.12.2024 klo 13.30–15.00, HYBRIDIKOKOUS: valtioneuvoston linna, 1. kerros,
Neuvottelutila: NH 15 Kollegio (Snellmaninkatu 1 A, Helsinki) TAI Teams.

Osallistujat

- Kankainen Heidi, johtava asiantuntija, SM (läsnä)
- Mäenpää Pia, erikoissyyttäjä, Syyttäjälaitos, Itä-Suomen syyttäjääalue (Teams)
- Jauhiainen Aino, väitöskirjatutkija, KRIMO/HY (Teams)
- Koivukangas Jaana, kehitysjohtaja, RIKU (läsnä)
- Hiitellä Riikka, sovitteluohjaaja, Länsi-Uudenmaan sovittelutoimisto (läsnä)
- Ojanne Jaakko, vapaaehtoissovittelija, Helsingin sovittelutoiminta (läsnä)
- Toivonen Anne, kouluttaja, Aseman Lapset ry (Teams)
- Laurila Riku, asiakkuuspäällikkö, Varsinais-Suomen hyvinvointialue (Teams)
- Ilona Rimpilä, kehittämisspäällikkö, THL, neuvottelukunnan asiantuntija (läsnä)
- Minna Kosonen, erityisasiantuntija, THL, siht. (läsnä)

Poissa

- Kinnunen Aarne, kehittämisneuvos, OM, puheenjohtaja
- Keinänen Jari, johtaja, STM
- Järvinen Saija, erityisasiantuntija, OM
- Tykkyläinen Juha, käräjätuomari, Pohjois-Karjalan käräjäoikeus
- Heikkinen Pekka, poliisitarkastaja, POHA
- Juuti Ari, erityisasiantuntija, RISE

1. Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Ilona Rimpilä valittiin kokouksen pj:ksi puheenjohtajiston ollessa estynyt osallistumaan kokoukseen. Esityslistaan ei tullut muutoksia.

Todettiin, että Kuntaliitolta ei ole tullut toistaiseksi uutta jäsenesitystä. Pyyntö lähetetty THL:n toimesta 12.11.2024.

Rimpilä kertoi lyhyesti THL:n kuulumiset. Syksy ollut kiireinen, lainmuutosvalmistelu vienyttä aikaa. Vuoden 2025 toiminnan suunnittelu ja budjetointi tehty. Vapaaehtoisten valtakunnallista peruskoulutusta tuettu ensimmäistä kertaa vuonna 2024, 100 vapaaehtoista valmistumassa. Ammattihenkilöstön kehittämisspäivät pidetty marraskuussa teemoilla sovittelijoiden koulutus, palveluohjaus ja sovitteluviestintä.

Minna Kosonen

3.12.2024

2. Sovittelulain muutosvalmistelu: tilannekatsaus

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö (TyVL 13/2024 vp) julkaistu 24.10.2024, lakivaliokunnan mietintö (LaVM 10/2024 vp) 29.11.2024. Lakivaliokunta ehdottanut, että rajuusesityksen ulkopuolelle jätetään alaikäiset tekijät suhteessa lähisukulaisiin. Mietinnössä kirjattuna myös valiokunnan velvoite vaikuttavuuden seurannalle ja arvioinnille vuoden 2028 loppuun mennessä. HE:n (130/2024vp) I käsittely täysistunnossa 3.12.2024, II käsittely 9.12.2024. Tavoite lain voimaantulolle 1.1.2025.

Neuvottelukunta piti alaikäisten rajuusesitystä hyvänä. Kuin myös kirjausta vaikuttavuuden seurannasta ja arvioinnista. Käytiin keskustelua lähisuhdeväkivallan osapuolten palveluohjauksesta, sen laadusta ja motivointityöstä. Paikallisia hyvin toimivia palveluohjausmalleja olemassa, poliisin ohjaus esim. RIKU:un toimii hyvin osissa alueista, erityistukipalveluita saatavilla hajanaisesti vain isoimmissa kaupungeissa.

Lisäksi tässä asiakohdassa keskusteltiin fokuksen siirtämisestä lasten ja nuorten sovitteluun nyt kun resurssia lähisuhdeväkivallan sovittelusta vapautuu. Käytiin keskustelua nuorten sovitteluprosessien vaativuudesta sekä nuorten ja vanhempien tarpeiden huomioimisesta. Hyödynnetään jo olemassa olevia oppaita ja ohjeistuksia, pilotoidaan laajennetun sovittelun mallia ja toteutetaan paikallisesti koulutuksia lanu -aiheista. Toimistoissa tehty paikallisesti hyvää ja kehittävää työtä aiheen ympärillä. Suunnitelmissa valtakunnallinen lasten ja nuorten sovittelun erikoistumiskoulutus, hyvän käytännön malli sekä yhteistyössä Laurean kanssa toteuttava MOOC II -koulutus. Jatkossa kiinnitettävä huomiota myös erityisryhmiin nuorten keskuudessa (etninen tausta, romani- ja sateenkaarinuoret).

3. Hallinnonalan siirto

OM:n 23.9.2024 julkaistussa tuottavuusohjelmassa kirjaus;
"Lisäksi säästöjen takia riita- ja rikosasioiden sovittelun siirrosta sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalta on tällä hetkellä luovuttava."

Käytiin keskustelua, voidaanko asiaa edistää edes jollain tavalla vuoden 2025 aikana. Asia vaikuttaa strategisesti sovittelutoimistoihin, mutta myös taustaorganisaatioihin. Epävarmuus koetaan suorana haittatekijänä toimijoille.

Keskusteltu neuvottelukunnan mahdollisuudesta laatia pyyntö ministeriöille suuntaa antavasta aikataulusta hallitusohjelmakirjauksen toteutumisesta. Asian käsittely seuraavan kokouksen asialistalle.

Minna Kosonen

3.12.2024

4. Sovittelun kehittämistyö 2025

Rimpilä ja Kosonen kertasivat kehittämistyön suuntaviivat ja tulevat tapahtumat. Sovittelun tunnettuuden lisääminen ja tunnistaminen edelleen agendalla sekä kansalaisille että yhteiskunnan rakenteisiin. Toimistojen taloustilanteen vuoksi tuetaan ensimmäistä kertaa täysimääräisesti ammattihenkilöstön ammatillisen kasvun päiviä ja sovittelijoiden valtakunnallista seminaaria.

Käytiin keskustelua sovittelutyön kehittämisestä. Nostettiin esille kysymys, miten maahanmuuttajataustaisia sovittelijoita saataisiin mukaan toimintaan. Myös miesten osuutta sovittelijoissa nähtiin tarve kasvattaa.

5. Sovittelupalvelujen taloustilanne

Sovittelupalvelulle myönnetty valtionkorvaus ollut sama ainakin viimeiset 5 vuotta. palveluntuottajien alijäämä vuoden 2023 osalta noin 300 000. Lisätalousarviossa haettu 500 000 euroa lisää, mutta lisäystä ei valitettavasti saatu. Kehyksiin vuosille 2026–2029 haettu 7,9 miljoonaa. Myös vuoden 2024 arvioidaan olevan noin 300 000 euroa alijäämäinen.

STM:lle tuotu tiedoksi taloustilanne ja konkreettiset toimenpiteet, joihin lähitulevaisuudessa tässä taloustilanteessa joudutaan. Alueilla tehdään lomautuksia ja turvaututaan mm. palkattomiin vapaisiin. Myös tilakysymyksiä tarkastellaan säästöjen hakemiseksi. Osissa alueista toimintaa skaalattava alaspäin budjetin ollessa epärealistinen valtionkorvaukseen nähden. Myös THL pohtii, kuinka ohjaavaa roolia valtionapuviranomaisen ja järjestämisvastuullisen tehtävässä asian suhteen ottaa.

Käytiin keskustelua taloustilanteesta. Digipalveluiden lisääminen, harvaan asuttujen alueiden palveluiden saatavuus ja sovittelun palvelulupaus keskusteluissa keskiössä. STM:llä olemassa informaatio taloustilanteesta ja vaikutuksista, ei vielä tietoa minkälaisia toimenpiteitä tämän pohjalta on mahdollista tehdä.

Mietitty vaihtoehtoisia toimintamalleja toimistojen paineeseen. Aloitemäärä versus henkilöstömäärä keskusteluissa esillä, liittyy myös laatutyöskentelyyn. Hyvä selvittää mahdollisuus toimistojen väliseen yhteistyöhön edellytysten selvittelyvaiheessa ja jakaa mahdollista alueellista työmäärän epätasaista jakautumista. Voi tuoda helpotusta työpaineeseen, ei kuitenkaan ratkaise talousongelmaa.

Minna Kosonen

3.12.2024

6. Muut asiat

Tilastoraportti vuodelta 2023 nyt julkaistu. Sovitteluun ohjatussa aloitemäärässä edelleen kasvua. Väkivaltarikoksia puolet ohjatuista asioista. 15–17 v nuoret miehet suurin asiakasryhmä suhteutettuna koko väestöön.

Laajennetun sovittelun käsikirja nyt taitossa. Tulossa pilotointi, seuranta ja arviointi. Tavoitteena juurruttaa laajennetun sovittelun malli osaksi sovittelutoimistojen palveluvalikoimaa.

Mahdollinen neuvottelukunnan edustaja kutsuvierasseminaarina toteutettavaan RJ Nord seminaariin. Ohjausryhmässä mukana neuvottelukunnasta Aarne Kinnunen, Saija Järvinen, Ilona Rimpilä ja Minna Kosonen. Ohjausryhmä mukana myös seminaarissa. Muita osallistujia ei tässä vaiheessa päätetty.

Vahvistettiin kevään 2025 kokouspäivät;

- 6.2.2025 klo 9–11 Teams,
- 26.5 klo 12–14 Teams

Uuden neuvottelukunnan nimeäminen tulossa keväällä/kesällä 2025. Nimeämisten yhteydessä toivottiin käytävän keskustelua neuvottelukuntatyöskentelyyn sitoutumisesta ja yhteisesti sovittujen kokousaikataulujen kunnioittamisesta. Erityisesti toivottiin, että kokouksissa olisi aina joku puheenjohtajistosta paikalla.